

Maismaa talilinnuloendus Eestis

Eestis algab tänava talilinnuloenduse 37. hooaeg. Meile on eeskujuks olnud Soome, kus esimene loendus korraldati 1956/1957. aasta talvel. Tava loendada talilinde on ilmselt kõige pikemaajalisem aga USAs, kus lindude jõululoendust hakati tegema juba 1900. aastal.

KOLM LOENDUSRETKE

Talilinnuloenduse meetodika näeb ette teha hooajal kolm loendust, igal loendusperioodil üks kord:

- 1) sügisloendus: 15.–28. november;
- 2) jõululoendus: 25. detsember – 7. jaanuar;
- 3) kevädloendus: 15.–28. veebruar.

- Kolm loendust on vajalik selleks, et:
- jälgida lindude suremust talve jooksul;
 - osa linnuliike (eriti marjatoidulised siidisaba ja hallrastas) on arvukamad hilissügisel ning jäävad siia seni, kuni nende meelis- toiduobjektid otsa saavad;
 - mõnel liigil, näiteks kodutuvil, on väga pikk pesitsustsükkel ja tema suvine loendus ei anna teavet tegeliku juurdekasvu kohta, ent liigi arvukust saab hinnata talilinnuloenduse sügisloenduse käigus;
 - kevädloendus võimaldab muu hulgas saada ülevaate varapesitsejate arvukusest, samuti on see parim aeg hinnata talvel pesitsevate käbilindude arvukust.

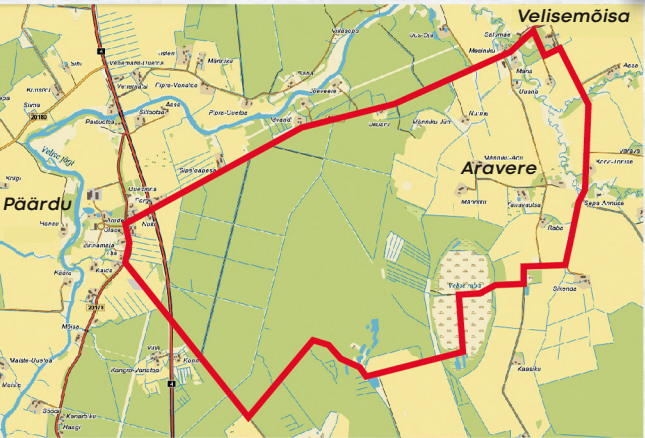
Talvike
(Emberiza citrinella)

Rohevint
(Carduelis chloris)

2021/2022. a talve
jõululoenduse radade
paiknemine

Pisut üle 10 km pikkune talvine linnuloendusrada
Raplamaal Velise kandis

RAJAAVALIK

Loenduseks tuleb leida umbes 10 km pikkune teekond, kindlasti mitte alla 5 km. Rada võib kulgeda ühetüübilises (nt metsamaastik) või ka mosaiikses maastikus. Ei soovitata valida rannikul kulgevat ala, sest tegu on maismaa linnuloendusega. Loendusel eristatakse kaheksat biotoopi: prahipaigad, linna-, talu-, ava- ja metsamaastik, muud maastikud, raiesmikumid ja noorendikud, põõsastikud.

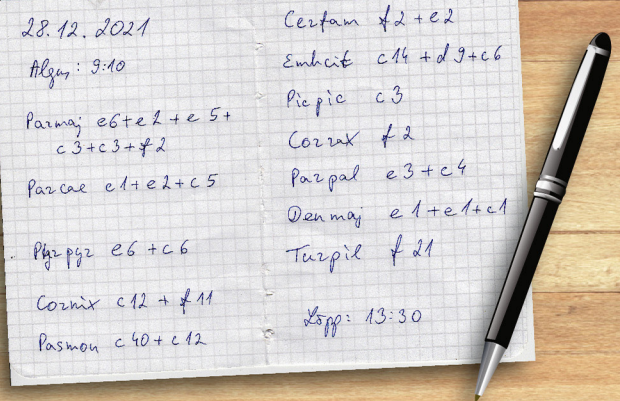
Võimaluse korral tuleb loendada kõigil kolmel perioodil ning hea ilmaga, kui tugev tuul, rohked sademed ja väga madal temperatuur vaatlemist ei sega. Vaatlus tehakse valgel ajal.

TÖÖVAHENDID

Loenduse parim abivahend on 8- või 10-kordse suurendusega binokkel, märkmete tarbeks on vajalik märkmik (välipäevik) ja ilmastikuoludele vastav kirjutusvahend.

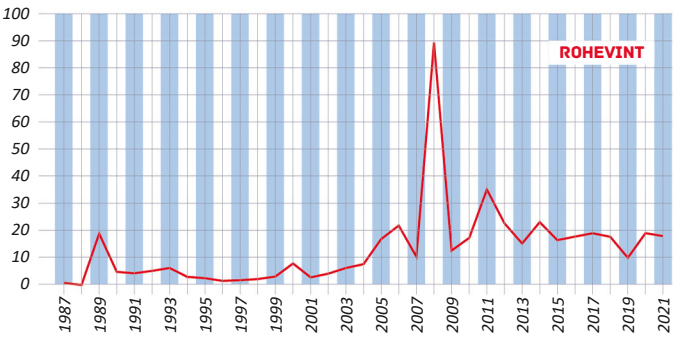
LOENDUS

Märkmikusse on vaja panna kirja loenduskuupäev, algus- ja lõpukellaeg, biotoobis kohatud liigid ja isendite hulk. Liiginimetuse võib kirja panna endale mugavas vormis, näiteks ladinakeelse nimetuse lühendatud kujul (nt *picpic* = *Pica pica*, harakas; *parmaj* = *Parus major*, rasvatihane). Juhul kui täpne liigimäärang ei ole võimalik, võib kasutada üldisemat klassifikatsiooni, näiteks liigini määramata tihase võib kirja panna kui „PAR SPE” (spe = määramata). Biotoobi saab samuti tähega märkida: näiteks c-tähega tähistatakse talumaastikku, e-tähega metsamaastikku, f-tähega muud maastikku (veekogu, soo, roostik jm).

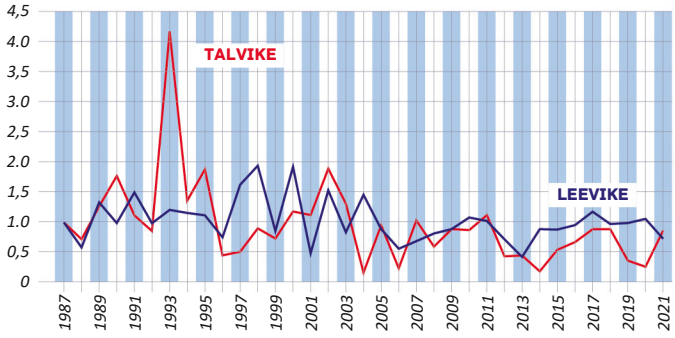

MIDA NÄITAVAD LOENDUSTULEMUSED?

Talilinnuloenduste tulemused on analüüsitud ja aruanneteks koondatud 35 talve kohta: alates 1987/1988. aastast kuni 2021/2022. aasta talveni. Selle aja jooksul on arvukus suurenenud kuuel liigil: hakk, ronk, puukoristaja, hõbekajakas, suur-kirjurähn, rohevint. Väheneva arvukusega on hallvares, harakas, koduvarblane, põhjatihane, sootihane, ohakalind ja talvike.

Arvukusindeksite muutus 35 talve jooksul: rohevindi arvukus on mõõdukalt suurenenud ja talvikese arvukus mõõdukalt kahanenud. Mõlemal on näha järsk arvukuse tõus, millele järgneb niisama äkiline langus. Näiteks rohevindi puhul on vähenemise põhjus ilmselt olnud haiguspuhang. Pikaajaline stabiilne arvukus on olnud näiteks leevikesel.

Leevike
(Pyrrhula pyrrhula)

OODATUD ON UUED HUUVILISED!

Maismaa talilinnuloendusse saavad oma panuse anda kõik huvilised, kellel on piisav linnumääramisoskus. Uutel huvilistel tuleb enne loenduse tegemist võtta ühendust koordinaator Jaanus Eltsiga (jaanus.elts@eoy.ee). Loendusel on vaja jälgida ette antud meetodikat, teha vaatlusi vastutus- tundlikult ja järjepidevalt. See on tähtis, kuna loenduste siht on jälgida talilindude levikut ja arvukust pikema aja jooksul. Teave on toodud Eesti ornitoloogiaühingu veebilehel

<https://eoy.ee/maismaa-talilinnuloendus>